HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Adab-ı Muâşeret kapsamında olan davranışlar nelerdir? Araştırınız.
2. "Selam", "İslam" ve "Müslüman" kavramları arasındaki ilişkiyi araştırınız.
3. Farklı toplumlarda selamlaşma şeklinin nasıl olduğu ve hangi sözlerin kullanıldığına dair bir araştırma yapınız, sınıfta paylaşınız.
4. Ahde vefa ve sıla-i rahim kavramlarını sözlükten araştırınız.
5. Kitle iletişim araçlarının yarar ve zararları nelerdir? Konu ile ilgili gazete haberleri bulup sınıfta paylaşınız.

TARTIŞALIM

"Rahmân'ın kulları, yeryüzünde vakar ve tevazu ile yürüyen kimselerdir. Cahiller onlara laf attıkları zaman, "selam!" der (geçer)ler."

Furkan suresi, 63. ayet.

Yukarıdaki ayet-i kerimede geçen "selam" kelimesinin manasını araştırıp sınıfta tartışınız.

Yüce Allah (c.c.) buyuruyor ki:

"Evlere girdiğiniz zaman birbirinize, Allah katından mübarek ve hoş bir esenlik dileği olarak, selam verin. İşte Allah, düşünesiniz diye ayetleri size böyle açıklar."

Nur suresi, 61. ayet.

BİLGİ KUTUSU

Allah'ın (c.c) güzel isimlerinden biri de "es-Selam"dır. Yani O, kullarını her türlü tehlikelerden selamete çıkaran ve cennetteki bahtiyar kullarına selam verendir.

1. SELAMLAŞMA ADABI

Medenî bir insan olarak çevremizde yaşayan kişilerle sosyal ilişkilerimizde gözetmemiz gereken ahlaki kurallardan biri selamlaşmadır. Selamlaşma aynı zamanda Peygamberimiz'in (s.a.v) bizlere sünnet olarak bıraktığı en güzel hediyedir.

Selam; esenlik, barış, maddi ve manevi sıkıntılardan kurtulup rahatlamak demektir. Dinî terim olarak selam; Müslümanlar'ın karşılaştıkları zaman, birbirlerine sağlık ve esenlik dileklerini sunmaları, birinin diğerine "Selamün aleyküm" (Selam sizin üzerinize olsun,) ; diğerinin ise: "Ve aleykümü's-selam ve rahmetullahi ve berekâtüh" (Allah'ın selamı, rahmet ve bereketi sizin de üzerinize olsun) demesi birbirlerine yaptıkları duadır. Mü'minlerin birbirlerine yaptıkları dualar Allah (c.c) katında çok değerlidir. Selamlaşırken mü'minler birbirlerinin dünya ve ahiret mutluluğu için dua istemektedirler. Bu nedenle selamlaşmanın her şeyden önce bir dua olduğu unutulmamalıdır.

Allah (c.c) selam konusuna büyük önem vermiş ve selamlaşma ile ilgili birtakım prensipler koymuştur: **"Bir selam ile selamlandığınız zaman, siz de ondan daha güzeli ile selamlayın yahut aynı ile karşılık verin. Şüphesiz Allah, her şeyin hesabını gereği gibi yapandır."[1]**

Hz. Peygamber (s.a.v) de, birçok hadisinde selamın önemi ve yaygınlaştırılmasının gereği üzerinde durmuştur. Bir sahabe Peygamber Efendimiz'e (s.a.v): "İslam'ın hangi işi daha hayırlıdır." diye sorduğunda, Resulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "*Yemek yedirmen, tanıdığına ve tanımadığına selam*

1. *Nisa suresi, 86. ayet.*

vermendir.”[2] Bir başka hadis-i şerifinde de Peygamber Efendimiz (s.a.v), “*Şüphesiz ki, Allah katında insanların en iyisi, önce selam verendir.*”[3] buyurarak selam vermede acele edip önce davranmanın önemine işaret etmiştir.

Aile fertlerinden başlayarak toplumun bütün bireylerinin birbirleri ile selamlaşması toplumsal hayat için bir zarurettir. Özellikle aile ortamından başlayarak selamı yaymak büyük önem arz etmektedir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de: **“…Evlere girdiğiniz zaman, Allah tarafından mübarek ve pek güzel bir yaşama dileği olarak birbirinize selam verin…”**[4] buyurulmakta, ev halkıyla selam ile iletişime geçilmesi emredilmektedir.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), uzun yıllar yanında kalarak hizmetinde bulunan Hz. Enes'e (r.a.): “*Yavrucuğum! Ailenin yanına gittiğinde onlara selam ver, sana ve ev halkına bereket olsun*”[5] buyurarak ailedeki bireylerin mutlaka birbirleriyle selamlaşması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca İslam, başkasının evine veya iş yerine ziyarete gidildiğinde mutlaka selam verilmesini ve izin alarak içeriye girilmesini emreder. Konuyla ilgili olarak Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulmaktadır: **“Ey iman edenler! Kendi evlerinizden başka evlere geldiğinizde fark ettirip ev halkına selam vermeden içeri girmeyin…”**[6]

Peygamber Efendimiz (s.a.v), selam vermenin adabını, usulünü beyan etmiş, bu konuda mü'minler için en güzel örnek olmuştur. Hz. Peygamber'in (s.a.v) selam ile ilgili uygulamaları şu şekildedir: “*Küçükler büyüklere, binekli atlı veya arabalı olanlar yayalara, yürüyenler, oturanlara; arkadan gelenler yetişince öndekilere; iki grup karşılaştığı zaman, az olanlar çok olanlara önce selam verirler.*”[7] Kalabalık gruplar arasındaki selamlaşmada ise, gruptan bir kişinin selam vermesi, diğer gruptan da bir kişinin selamı alması yeterlidir. Şayet gruptan hiç kimse selamı almazsa, o grupta bulunan herkes sorumlu olur.

BİLGİ KUTUSU

Selama karşılık veremeyecek durumdakilere, haram işleyenlere ve temiz olmayan yerlerde bulunanlara selam verilmez.

Selamlaşma, insanlar arasında sevgiyi artırır.

Peygamber Efendimiz (s.a.v) buyuruyor ki:

" İman etmedikçe cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız. Size yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir davranış göstereyim mi? Aranzda selamı yayın."

Müslim, İman, 93.

---

2. *Buhârî, İman 20; Müslim, İman, 63.*
3. *Ebû Davud, Edeb, 133.*
4. *Nur suresi, 61. ayet.*
5. *Tirmizî, İstî'zân, 10.*
6. *Nur suresi, 27. ayet.*
7. *Buhârî, İsti'zân, 5-6.*

Yüce Allah (c.c.) buyuruyor ki:

"Ayetlerimize iman edenler sana geldikleri zaman de ki: "Selam olsun size! Rabbiniz kendi üzerine rahmeti (merhameti) yazdı. Şöyle ki: Sizden kim cahillikle bir kabahat işler de sonra peşinden tövbe eder, kendini düzeltirse (bilmiş olun ki) O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."

En'âm suresi, 54. ayet.

ٱلسَّلَامُ

Es Selam

Allah'ın (c.c) isilerinden bir de Es-Selam'dır.

Peygamberimiz (s.a.v) toplumdan ayrılan kişinin girerken selam verdiği gibi, çıkarken de selam vermesini tavsiye etmişlerdir. Peygamberimiz (s.a.v) şöyle buyurmuşlardır: *"Sizden biriniz bir meclise vardığında selam versin. Oturduğu meclisten kalkmak istediği zaman da selam versin. Önce verdiği selam, sonraki selamından daha üstün değildir."*[8]

Ayet ve hadislerden anlaşıldığı üzere; selamı yaymak, insanlar arasında dostluk, sevgi ve barışın yaygınlaştırılması, Müslümanlar'ın kalplerinin birbirlerine ısındırılması bakımından son derece önemlidir.

Selam insanlar arasında huzur, mutluluk, barış ve esenliğin gerçekleşmesi için yapılan bir davranış ve birbirlerinin farkında olduklarını anlatan ifadelerdir. İslam toplumunda bütün Müslümanlar'la sevgi, saygı ve samimiyet duygularının geliştirilebilmesi için selamlaşmak gereklidir.

Her milletin bir selamlaşması vardır. İslam milletinin selamlaşması da karşılaştıklarında "es-selamü aleyküm" cümlesi ile olan selamlaşmadır. Selamın yerini "merhaba, günaydın, tünaydın, hayırlı günler" gibi kelime veya cümleler dolduramaz. Ancak selam verdikten sonra bu kelimeleri kullanmakta sakınca yoktur.

"Yer genişliği" anlamındaki "merhaba" selamlama değil bir ağırlama terimidir. Bu itibarla gelen birisine "merhaba" denir. Yani; "Darlık çekmeyesin, geniş olasın, rahat edesin." şeklinde bir ağırlama tarzıdır ki, Anadolu'da yaygın bir âdettir. Gelen, selam verir. Bulunanlar selamı "aynen, ya da daha güzeli ile" iade ederler. Sonra da "merhaba" derler. "Merhaba" terimi, bu anlamda Resulullah Efendimiz (s.a.v) tarafından da çokça kullanılmıştır. İslam âlimleri de buna dayanarak, gelenin selamı alındıktan sonra ona "merhaba" demenin "müstehap" olduğu hükmünü benimsemişlerdir.

TAMAMLAYALIM

Bana selam verildiğinde kendimi iyi hissediyorum; çünkü ....

Bana selam verilmediğinde kendimi kötü hissediyorum; çünkü ....

Bir ortama girdiğimde selam vermeliyim; çünkü ....

Selam ve Müslüman kelimeleri birbirinden ayrı düşünülemez; çünkü ....

Selamlaşırken kullandığım kelimeyi doğru seçmeliyim; çünkü ....

Yukarıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları tamamlayınız.

8. *Ebû Davud, Edeb, 139.*

Müslümanlar arasında, bir dostluk ve iyi niyet işareti olan selamı vermek sünnet; almak ise farzdır. Netice itibariyle birlik ve beraberliği, sevgi ve saygıyı artıran "selamlaşma"nın varlığı ve sürekliliği çok önemlidir. Selam vermek, verilen selamı almak ve selamı yaymak, her Müslüman'ın temel vazifelerinden biridir.

---

9. bk. Bakara suresi, 104; en-Nisâ, 46; Buhârî, Edeb 100, Deavât 6.
10. bk.Taha suresi, 44. ayet.
11. bk. İsrâ suresi, 28. ayet.
12. bk. İsrâ suresi, 23. ayet.
13. bk. Ahzab suresi, 32. ayet.
14. bk. Ahzab suresi, 70. ayet.
15. bk. Nisâ suresi, 63. ayet.
16. Buhârî, Edeb, 31
17. Buhârî, Edeb, 34.
18. Buhârî, Zekât, 10; Müslim, Zekât, 66.
19. bk. Buhârî, Rikak, 23.

